

Een overtuigende tekst schrijven

Taalhandeling:	Betogen
Schrijftaak:	Je mening geven over een andere manier van herdenken op school
Lesdoel:	Leerlingen kennen de SLAK-strategie voor het schrijven van een overtuigende tekst.
Nieuwsbegrip- onderwerp:	70 jaar bevrijding

Betogen	ervaarles
	instructieles
	oefenles
	oefenles

De Nieuwsbegrip schrijflessen werken met één handleiding voor A en B. Aanwijzingen voor verschillen tussen A en B en voor werken met zwakke en sterke leerlingen vindt u in de handleiding en op blz. 6.

Overzicht van de twee lessen

Les 1

1. Leerlingen beantwoorden vragen over herdenking WO II + klasgesprek (inhoud verzamelen).
2. Leerlingen kiezen een andere manier van herdenken (inhoud verzamelen).
3. Leerlingen zien u hardop denken hoe u een overtuigende e-mail schrijft en leren de SLAK-strategie (strategie leren).
4. Leerlingen vullen hun eigen SLAK-schema in (plannen en organiseren).
5. Leerlingen schrijven individueel de overtuigende brief.

Les 2

6. Leerlingen lezen elkaars teksten, waarderen die met slakkenformulier en wisselen tips en tops uit (feedback en nieuwe inhoud verzamelen).
7. Leerlingen combineren de teksten in één nieuwe brief (herschrijven).
8. Leerlingen maken brief definitief en maken afspraken over verzending.
9. Leerlingen kijken terug op opdracht (reflecteren)

Handleiding Les 1

Materiaal

- Voor de leerlingen: opdrachtblad en blaadjes voor schrijven van hun tekst.

Vooraf

- In deze les doet u hardop denkend voor (*modelend*) hoe leerlingen het schrijven aanpakken. Kijk vooraf al naar de hardopdenktekst in deze les. Deze kunt u naar keuze letterlijk of minder letterlijk gebruiken.

OPDRACHT 1 Een mooie manier om te herdenken

1. Bespreek het Nieuwsbegrip-onderwerp en laat de leerlingen de drie vragen beantwoorden op hun opdrachtblad.

- Houd een gesprek met de groep over verschillende mogelijke manieren om te herdenken. Laat in het gesprek argumenten voor verschillende manieren naar voren komen.

Differentiatie: zwakke schrijvers kennen het woord herdenken misschien nog maar net, uit de leesles. Let erop dat de betekenis goed duidelijk is.

OPDRACHT 2 **Waarom ga je schrijven? Om de directeur te overtuigen**

- Vertel de leerlingen dat ze een manier gaan bedenken om op school de Tweede Wereldoorlog te herdenken. En de beste manieren komen in een brief aan de directeur. Dus ze moeten de directeur overtuigen van hun mening voor een nieuwe manier van herdenken.
- De leerlingen maken opdracht 2.

OPDRACHT 3 **Wat voor tekst schrijf je? Een overtuigende tekst**

- Vertel de leerlingen dat u eerst voor gaat doen hoe je een brief schrijft waarin je iemand wilt overtuigen van je mening. Gebruik hiervoor onderstaande hardopdenkttekst. U kunt de tekst letterlijk gebruiken of erop variëren. Belangrijk is dat de SLAK-strategie zichtbaar wordt.

Voordoelen

Wat u zegt	
<p>Ik ga een e-mail schrijven aan mijn familie over mijn verjaardag. Want ik wil mijn verjaardag anders gaan vieren. Mijn familie komt altijd allemaal langs op zondagmiddag en dan zitten we de hele middag in een kring in de kamer te kletsen. Maar nu wil ik eens iets anders. Ik hoop dat mijn familieleden dat ook willen, dus ik moet in mijn mail heel erg mijn best doen ze te overtuigen.</p> <p>Dit doe ik met de SLAK-strategie die ik net noemde. Eerst schrijf ik op wat er eigenlijk aan de hand is: wat is de situatie? (De S van Situatie!) Daarna schrijf ik wat mijn mening is, wat vind ik er zelf van? (De L van Laat je mening horen!) Ik moet ook opschrijven waarom ik dat een goede mening vind, ik moet dus argumenten opschrijven. (De A van Argumenten!) En op het laatst wil ik nog eens heel goed duidelijk maken wat mijn mening is. Daar bedenk ik een hele goede zin voor, een klapper van een zin. (De K van Klapper!)</p>	
Wat u schrijft	Wat u zegt
<p><i>Beste familieleden, Op ... ben ik jarig. Ik wil jullie een voorstel doen over mijn verjaardag.</i></p>	<p>Ik begin met de situatie, de S van Slak, waar gaat het over: Hoe zal ik beginnen? Hoe zal ik beginnen? <i>Beste familieleden,</i></p> <p>Ik moet eerst vertellen waar de e-mail over gaat. De situatie.</p> <p><i>Ik wil jullie iets vragen over mijn verjaardag.</i> Nee niet vragen, iets voorstellen natuurlijk.</p> <p><i>Ik wil jullie een voorstel doen over mijn verjaardag.</i></p>

<p><i>L: Als ik jarig ben, wil ik graag met jullie allemaal naar het park.</i></p>	<p>Wat nu? De L van SLAK. Oja, ik laat mijn mening weten. Mijn mening is dat. Ja, dat is wel een goede zin. Maar hoe wil ik mijn verjaardag dan vieren? Ik moet iets bedenken wat ik zelf leuk vind, maar wat anderen ook leuk vinden. Dat is moeilijk... (zucht). Misschien naar de film gaan? Maar niet iedereen vindt dezelfde film leuk. En in de film kun je niet met elkaar praten. Wat dan...? Ja, ik weet het. We gaan naar het park! Goed idee!</p> <p><i>Als ik jarig ben, wil ik graag met jullie naar het park.</i> Is dat een goede zin? Kleine verandering...</p> <p><i>Als ik jarig ben, wil ik graag met jullie allemaal naar het park.</i> 'Allemaal', dat klinkt veel gezelliger.</p>
<p><i>A: In het park kunnen we heel goed mijn verjaardag vieren, want er is heel veel ruimte.</i></p> <p><i>En we kunnen er een spelletje doen.</i> <i>Bijvoorbeeld voetballen, jeu de boules en nog veel meer.</i></p> <p><i>In het park kun je ook ijsjes kopen. Die ijsjes zijn heel lekker, ik heb er nu al zin in!</i></p>	<p>Ja, het park is een goed voorstel, maar ik moet ervoor zorgen dat mijn familieleden dit allemaal een goed voorstel vinden. Ik moet er goede argumenten bij bedenken.</p> <p><i>In het park kunnen we heel goed mijn verjaardag vieren, want eh... er is heel veel ruimte.</i></p> <p>Ja, dat is een goede reden. In het park kan iedereen zitten in het gras. Zal ik mijn mail zo versturen? Nee, ik moet echt nog een argument bedenken. Wat is leuk in het park...? Ja, we kunnen er een spelletje doen.</p> <p><i>En we kunnen er een spelletje doen.</i> Wat voor spelletjes?</p> <p><i>Bijvoorbeeld voetballen, jeu de boules en nog veel meer.</i> Ik wil er nog een derde argument bij bedenken, maar... wat is dat moeilijk... Ik wil het liefst mijn e-mail nu versturen, maar nee, er moet echt nog een derde argument bij. Misschien iets over eten en drinken? Ja, natuurlijk, ik weet het. Goed idee!</p> <p><i>In het park kun je ook ijsjes kopen. Die ijsjes zijn heel lekker, ik heb er nu al zin in!</i> Zo, nu heb ik drie goede argumenten bedacht. Ik vind dat eigenlijk wel heel goed van mezelf. Dit is een mooie brief. Klaar!</p>
<p><i>K: Een verjaardag in het park is iets om nooit te vergeten. Het zou een prachtige verjaardag zijn voor mij!</i></p> <p><i>Hartelijke groeten van [naam]</i></p>	<p>...Nee, niet klaar, er moet nog een goed eind aan. Dat moet ik óók nog bedenken, pff. Het valt niet mee om zo'n goede e-mail te schrijven. Hoe moet ik eindigen? Ik moet eindigen met een zin waar ik mijn mening nog eens heel duidelijk opschrijf. Het moet echt een klapper van een zin worden.</p>

2. Leg uit: in uw overtuigende e-mail heeft u een strategie gebruikt: de SLAK-strategie. Bespreek de strategie en zet de letter op het bord:
  - o Ik noem de **S**ituatie: een ander voorstel doen voor
  - o Ik laat mijn **M**ening horen
  - o Ik schrijf **A**rgumenten op
  - o Ik sluit af met een **K**lapper van een laatste zin.
3. De leerlingen schrijven de stappen op bij opdracht 3.

OPDRACHT 4 Voorbereiden van je overtuigende tekst

De leerlingen gebruiken het schema bij opdracht 4 om het SLAK-schema voor hun overtuigende brief op te schrijven.

Differentiatie: vanaf dit moment kunt u sterke schrijvers zelfstandig laten werken en anderen blijven ondersteunen.

OPDRACHT 5 Je overtuigende tekst schrijven

De leerlingen schrijven hun tekst.

Afronding

Vertel de leerlingen dat ze in de volgende les in een groepje hun brieven gaan bekijken en bespreken.

Handleiding Les 2

Materiaal

Blaadjes om de tekst te schrijven

Vooraf

- Maak een groepsindeling voor het bespreken en herschrijven van de teksten.
  - o Niveau A: groepen van 2 of 3 leerlingen.
  - o Niveau B: groepen van 4 of 5.
- Licht uw directeur vast in over dit project.

Benadruk voor de leerlingen dat ze met de tekst de directeur moeten overtuigen. Het moet een beleefde brief worden

OPDRACHT 6 Elkaars teksten lezen: test je tekst

1. Deel de groepen in en leg uit: omdat de directeur niet heel veel brieven kan gaan lezen, schrijven alle groepjes samen één brief. Dat doen ze met het beste uit de teksten van de groepsleden (dat gebeurt bij opdracht 7). Daarom gaan ze nu eerst ieders teksten goed bekijken.
2. Leg de procedure van de opdracht en het slakkenformulier uit. De procedure is als volgt:
  - a. Elke leerling geeft aan de volgende in het groepje zijn/haar tekst + het slakkenformulier. De leerling zet de eigen naam boven aan het slakkenformulier.

- b. Elke leerling leest de ontvangen tekst en vult daarna het slakkenformulier in voor deze tekst.
  - c. Tekst + slakkenformulier wordt weer doorgegeven.
  - d. Leerlingen wisselen tips en tops uit.
3. De leerlingen voeren opdracht 6 uit.

Differentiatie: zwakke-schrijvers/A-leerlingen laat u één argument schrijven, andere meer, bijvoorbeeld drie.

OPDRACHT 7 Samen schrijven: het beste uit alle teksten

1. Leg uit dat de leerlingen nu per groepje één brief gaan schrijven. Daarom gaan ze ideeën en argumenten uit de brieven met elkaar combineren. Geef daar eventueel een voorbeeld van. Benadruk dat de brieven de directeur moeten overtuigen. De brieven moeten dus ook beleefd zijn.
2. Doe voor hoe de leerlingen SLAK weer kunnen gebruiken om het beste uit alle brieven te verzamelen. De leerlingen kunnen in de brieven markeren wat ze uit elke brief gaan gebruiken. In het slaklijstje staat dan bijvoorbeeld:

S: brief Daryll
L: mening Ayşe + Willem
Enzovoort

3. Laat leerlingen taken verdelen bij het schrijven. Bijvoorbeeld: twee leerlingen bedenken samen de zinnen, iemand schrijft/typt en iemand controleert het, Eventueel kunt u rollenkaartjes maken voor de leerlingen.
Alternatief: leerlingen schrijven ieder een deel van de brief (S, L, A en K).

Differentiatie: laat leerlingen die nog niet gewend zijn aan groepswork in tweetallen brieven schrijven.

OPDRACHT 8 Brief verzenden

Het groepje maakt de brief klaar voor verzending.

1. De groepsleden bekijken de brief en beslissen wat er nog aan gedaan moet worden. Bijvoorbeeld in het net schrijven, aanhef en groet toevoegen, zinnen toch nog beter formuleren, er een tekening bij maken. Dit voeren ze uit.
2. Maak met de groep afspraken hoe de brieven naar de directeur gaan.

OPDRACHT 9 Terugkijken: het schrijven bespreken

De leerlingen beantwoorden de vragen. Bespreek deze.

Afronding

- Neem de teksten van de groepen in en doe ze in een envelop om aan de directeur te geven
- Laat de leerlingen eventueel een kopie van hun werk opbergen in hun map.

Verschillen in de lessen tussen niveau A en B

	B	A
Oprichtingsblad	Formulering in groep 7/8-taal	Formulering in groep 5/6-taal
Groepsindeling	Groepen van 4 of 5	Groepen van 2 of 3
Argumenten	Één argument	Drie argumenten
werkvorm	Meer verantwoordelijkheid bij samen schrijven in opdracht 7.	Samen schrijven eenvoudiger, in opdracht 7.
rubrics	De leerlingen streven naar een brief met de kwaliteiten van B2	De leerlingen streven naar brieven met kwaliteiten van minimaal A2

Rubrics

Situatie en mening	4	3	2	1
Worden de situatie en de mening goed weergegeven?	De tekst legt de situatie, het onderwerp duidelijk uit en geeft de mening/ het voorstel helder weer.	De mening is duidelijk. De situatie is nog niet helder, of andersom.	De mening en de situatie zijn nog niet duidelijk.	De situatie en/of de mening ontbreekt.

Argumenten 1	4	3	2	1
Worden er genoeg argumenten gegeven?	De tekst bevat ten minste drie argumenten.	De tekst bevat tenminste twee argumenten.	De tekst bevat maar één argument.	De tekst bevat geen enkel argument.

Argumenten 2	4	3	2	1
Worden er goede argumenten gegeven?	Alle argumenten zijn overtuigend en helder.	De meeste argumenten zijn overtuigend en helder.	Een enkel argument is overtuigend en helder.	Geen enkel argument is overtuigend of helder.

Opbouw	4	3	2	1
Heeft de tekst een logische volgorde?	De tekst begint met een uitleg van de situatie, daarna volgt de mening. De mening wordt onderbouwd met argumenten. De tekst is duidelijk en samenhangend. Er is een duidelijk slot met een klapper van een zin.	In de tekst zijn situatie, mening, argumenten en slot te herkennen, maar de tekst is nog niet helemaal duidelijk of samenhangend.	In de tekst zijn mening en argumenten te herkennen. De situatie en/of het slot ontbreekt. De tekst heeft weinig samenhang.	In de tekst zijn geen mening en argumenten te herkennen. Er is geen duidelijke samenhang.

Formulering 1	4	3	2	1
Worden signaalwoorden gebruikt?	Signaalwoorden worden rijk gebruikt en juist toegepast.	Er zijn hier en daar signaalwoorden, meestal juist toegepast.	Er zijn een aantal signaalwoorden, (soms) niet goed toegepast.	Er is geen of een enkel signaalwoord.

Formulering 2	4	3	2	1
Past het taalgebruik bij een brief aan de directeur?	De brief is beleefd en er staan geen fouten in.	De brief is beleefd, maar er staan nog fouten in.	De brief is niet beleefd genoeg om aan de directeur te sturen. Of : De brief is beleefd, maar er staan te veel fouten in	De brief is onbeleefd en er staan te veel fouten in.

Niveaus bij Nieuwsbegrip Schrijven

Verschillen tussen leerlingen kunnen op het gebied van schrijfvaardigheid groot zijn. In de Nieuwsbegrip schrijflessen gaan we hier op de volgende manieren mee om:

- Niveau A en B hebben **verschillende opdrachtbladen**. De instructies zijn op niveau A eenvoudiger geformuleerd en opdrachten kunnen eenvoudiger zijn.
- A en B hebben **dezelfde handleiding**. De schrijftaak en de lesopbouw is op beide niveaus hetzelfde. Soms geeft de handleiding aan wat het verschil is tussen A en B.
- Aan leerlingen uit groep 5-6 stelt u **andere eisen** dan aan leerlingen in groep 7-8 waar het gaat om de kwaliteit van hun tekst. Deze eisen vindt u terug in de rubrics: niveau A presteert op A1 en A2, B presteert op B1 en B2. Rubrics zijn opgenomen in instructie- en oefenlessen, niet in ervaarlessen.
- In de handleiding vindt u eveneens **extra aanwijzingen voor zowel snelle als langzame leerlingen**. Dit zijn aanwijzingen die voornamelijk betrekking hebben op meer of minder ondersteuning. Voorbeelden zijn een extra stukje schrijven voor snelle leerlingen en werken aan de instructietafel voor langzamere leerlingen.